אישים באגרות הראי"ה

הרב צבי הירש פרבר, לונדון

רב קהילת "ישורון" (West End Talmud Torah) בלונדון, ראש ועד "הסתדרות ירושלים" שם, בעל "כרם הצבי" · 1879–1966

3 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב צבי הירש פרבר נולד בשנת 1879 בסלובודקה שליד קובנה, ולמד בישיבת סלובודקה ואצל רבי יצחק אלחנן ספקטור. בשנת 1913 נעשה רב קהילת "ישורון" (West End Talmud Torah) בסוהו שבלונדון, ושימש בה יותר מארבעים שנה. היה ידידו של הרב קוק מימי היותו רב "מחזיקי הדת" (ראו בפרשת קהילת "מחזיקי הדת" בלונדון) בלונדון. חיבר ספרים רבים, ובהם "כרם הצבי". נפטר בלונדון בנובמבר 1966.

הרב קוק על הרב צבי הירש פרבר

באלול תרע"ט (1919), זמן קצר אחרי שחזר לארץ ישראל, כתב הרב קוק לוועד הרבנים בלונדון ולוועד "הסתדרות ירושלים", שהרב פרבר היה יושב ראשו, וביקש להרבות חברים (כרך ג', אגרת תתקע). בכסלו תר"פ כתב לו שבגלל הטרדות ו"הצער הפרטי" נתעכב סידור ההסתדרות, וביקש שימשיך בקביעות לעורר את כל שכבות הקהל בלונדון (כרך ד', אגרת תתקצה).

באייר תרפ"א (1921) הצטער הרב קוק עמו על פטירת ר' י' ואיסט, וצירף מכתב ניחומים למשפחה. העם "מפוזר על החומה לעדרים שונים", והרב קוק צירף קבלה של "הסתדרות ירושלים" על 40 לירות (כרך ד', אגרת אקד).

האגרות

כרך ג', אגרת תתקע: בט"ז באלול תרע"ט, אל ועד הרבנים בלונדון וועד "הסתדרות ירושלים", בראשות הרב פרבר.

"וכ' היו"ר הרב הגאון רצ"ה פערבער שליט"א"

כרך ד', אגרת תתקצה: בט"ו בכסלו תר"פ: סידור "הסתדרות ירושלים" נתעכב; בקשה להמשיך בעבודה בלונדון.

"ויביא בזה ערובת בטחון לכל המעמד המדיני"

כרך ד', אגרת אקד: באייר תרפ"א: צער על פטירת ר' י' ואיסט, וקבלה על תרומה ל"הסתדרות ירושלים".

"והעם עם ד' מפוזר על החומה לעדרים שונים"

נוסח האגרות – עם ביאור

3 האגרות שבהן נזכר הרב צבי הירש פרבר, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתקע

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ז אלול תרע"ט (יפו)

נמען: ועד הרבנים בלונדון וחברי ועד 'הסתדרות ירושלים' (הרב צ"ה פערבער, הרב מ"צ שווארץ)

מאז שהגיע לארץ הקיפו אותו 'טרדות נעימות' - פגישות עם ציבורים וסיעות. הרב קוק עדיין ביפו, ומבקר בישוב החדש, ואחרי השבת ישוב לירושלים. הרב קוק מבקש להרבות חברים ולפעול לי'פונד הרליגיוזי' - אוצר שיכנס את כספי הקודש תחת ידי שומרי האמונה. אור השלום זורח בארץ: תלמידי החכמים מתאגדים, כבוד התורה עולה, 'וזהרורי תשובה ניכרים'.

עיקרי הדברים

- קבלת הפנים בארץ.
- ביפו ובמושבות.
- הקרן הדתית.
- סימנים טובים בארץ.

נוסח האגרת עם ביאור

בעזהי"ת[1], ט"ז אלול עטר"ת[2].

שלו'[3] וברכה וכוח"ט[4], לכ'[5] י"נ[6] הרבנים הגאונים, חברי ועד הרבנים בעי"ת[7] לונדון יצ"ו[8] וביחוד חברי ועד הסתדרותנו הקדושה, ההסתדרות ירושלים, וכ'[9] היו"ר[10] הרב הגאון רצ"ה פערבער [הרב צבי הירש פרבר, מרבני לונדון] שליט"א[11], וכ' המזכיר הנכבד הרב הגאון רמ"צ[12] שווארץ [הרב מרדכי צבי שוורץ; ראו (כרך ג', אגרת תשצג)] שליט"א, וכולהו רבנן קדישי אחי ורעי הצמודים ברוחי נפשי ולבבי כחותם לאהבת עולם אהבת אמת ואמונה, ועמהם יחידי הסגולה, הבע"ב[13] הנכבדים, בעלי תורה ויראה טהורה, מסולאים בפז מדות תרומיות, אשר עינם ולבם לחזק ולאמץ ולרומם את דגל הקודש דגל ירושלים, בעוז והדר, להתעודד ברוב חיל בעוז ד' בשעה הגדולה אשר אור ד' מאיר על עמו ועל חבל נחלתו להצמיח ישע ופדות לצאן מרעיתו, בצדקה ותהילה נגד כל הגויים, בעה"י[14] במהרה בימינו בקרוב.

רבותי היקרים, מאז אשר הביאני צור ישראל וגואלו ב"ה[15] ברחמיו המרובים אל אדמת הקודש, גברו עלי המוני טרדות נעימות, מרהיבי לב ומחזקי נפש, מרוב חמדת ידידות ארץ חמדה, ומפגישות ידידותיות של אהובים ורעים, רבים ושלמים, גדולים וטובים, ציבור וסיעות, כנסיות וחבורות, יחידים וקיבוצים, אשר באהבת עולם, בידידות נועם פגשוני ולבבוני להתחזק ולהתאמץ יחד בימין ד' רוממה, לחזק דגל הקודש לרומם נס התורה והיראה הטהורה על אדמת הקודש ברוב עוז ותעצומות בעזה"י[16]. ועתה כעת עודני עצור איזה ימים פעה"ק[17] יפו, ומוטרד בבקרת הישוב החדש, נושא קץ המגולה של הררי קודש, ובעזה"י[18] נקוה לשוב למכון בית חיינו ירושלים, אחר ש"ק[19] הבעל"ט[20] בעה"י, יעזרנו השי"ת[21] ע"ד[22] כבוד שמו, ויהיה עם ידינו בכל מעבדנו ויזכנו כולנו יחד לרומם את נס קודש ד' ודגלו.

ועתה חביבי היקרים כתר"ה[23] התאמצו נא בעבוה"ק[24], ולמען ירושלים לא ישקטו, לפאר את כבוד הסתדרות קדשנו, למען דעת כל עמי הארץ כי בשם ד' הננו דוגלים, ולאור תורתו אנחנו הולכים במקום בית חיינו. הרבו חברים להסתדרותנו הקדושה, הרבו פעלים ליסוד הפונד הרליגיוזי, [הקרן הדתית של "דגל ירושלים"] אוצר הקודש שלנו המוכן לכנס אליו את כל הכחות הכספיים המיועדים למטרות קדושות על אדמת הקודש, שיהיו מועמדים תחת ידי שלמי אמוני ישראל, הנאמנים בקדושת התורה, וקדושת ישראל וארצו באור ד' אשר בלבבם, ובלהבת אש קודש ואמונת אומן אשר בנפשם, ובזה יתרומם כל הכח אשר לעם ד' על אדמת הקודש, והמעמד הגשמי של עמנו יתבצר על אדמתו כתכונה של הצמחת אור גאולה וישועה קרובה בעזה"י.

הנני כעת עדין מוטרד מאד, ולא הי'[25] הזמן מספיק להחל בסדרים ממשיים, אבל ב"ה גדולה היא התקוה, אור השלו'[26] זורח על אדמת הקודש, ת"ח[27] שבא"י[28] מתאחדים ומתאגדים, כבוד התורה מתחיל להיות הולך ועולה, וזהרורי תשובה נכרים גם במקומות הרחוקים, סימנים טובים להתעודדות עקבות פדות עמנו, והליכות צעדי ישועת ד' על חבל נחלתו מתחילים להיות מורגשים. רבים הם הפרטים שנקוה בעה"י להאריך בהם במכתבים הבע"ל[29], כעת הנני מוכרח לקצר, ואחכה בזה על מכתב קדשם, בפרטן של דברים בעניני הפעולות, אשר נפעלו, ושעוד עתידים להיות נפעלים אצלם לטובת תחיית ארץ חמדתנו באור קודש ד' אשר לישראל. והי'[30] זה שלו' וברכת עולמים בכוח"ט[31] וכט"ס[32] כנה"ר[33] ונפש ידי"ע[34] דוש"ת[35] באה"ר[36] חותם בברכה מהררי קודש,

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. בעזהי"ת - בעזרת השם יתברך
2. עטר"ת - השנה תרע"ט (1918/1919) - כתובה במילה "עטרת"
3. שלו' - שלום
4. וכוח"ט - וכתיבה וחתימה טובה
5. לכ' - לכבוד
6. ידי"נ - ידיד נפשי
7. בעי"ת - בעיר תהילה
8. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
9. וכ' - וכבוד
10. היו"ר - היושב ראש
11. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
12. רמ"צ - רבי משה צבי? / רבי מאיר צבי - שם אדם
13. הבע"ב - הבעל הבית
14. בעה"י - בעזרת השם יתברך
15. ב"ה - ברוך השם
16. בעזה"י - בעזרת השם יתברך
17. פעה"ק - פה עיר הקודש
18. ובעזה"י - ובעזרת השם יתברך
19. ש"ק - שבת קודש
20. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
21. השי"ת - השם יתברך

22. ע"ד - על דבר
23. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
24. בעבוה"ק - בעבודת הקודש
25. הי' - היה
26. השלו' - השלום
27. ת"ח - תלמידי חכמים
28. שבא"י - שבארץ ישראל
29. הבע"ל - הבא עלינו
30. והי' - והיה
31. בכוח"ט - בכתיבה וחתימה טובה
32. וכט"ס - וכל טוב סלה
33. כנה"ר - כנפשו הרמה
34. ידי"ע - ידידו עוז
35. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
36. באה"ר - באהבה רבה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת תתקצה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ו כסלו תר"פ **נמען:** הרב צ"ה פערבער, רב 'ישורון' בלונדון וראש ועד 'הסתדרות ירושלים' שם

בגלל טרדות ו'הצער הפרטי' נתעכב סידור ההסתדרות. הרב קוק מודה לרב פערבער ומזכיר שנבחר לעמוד בראש הוועד. בארץ מתברר שרק הסתדרות כוללת, המיוחדת לתחיית הקודש, תבסס את התורה, תביא 'ערובת ביטחון' למעמד המדיני ושלום בין המפלגות. הרב קוק מבקש להמשיך בקביעות, עם המזכיר, ולעורר את כל שכבות הקהל בלונדון ובערי המדינה.

עיקרי הדברים

- עיכוב בגלל הצער.
- חשיבות ההסתדרות.
- המשך העבודה בלונדון.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1] ט"ו כסליו תר"פ[2] [ט"ו בכסלו תר"פ (1919), אחרי שובו של הרב קוק לארץ ישראל]

לכבוד ידי"נ[3] הרב הגאון המפורסם אוצר תו"י[4] מוה"ר[5] צ"ה פערבער [הרב צבי הירש פרבר; ראו (כרך ג', אגרת תתקע)] שליט"א[6],

רב לקהילת ישורון בלונדון הבירה, וראש ועד הסתדרות ירושלים שם. ["דגל ירושלים", התנועה שייסד הרב קוק בלונדון] שוי"ר[7] לכ"ת[8] וכא"ל[9] ממרום הררי קודש. מפני הטרדות השונות והרבות, טרדות מעשה ורוח, טרדות נועם ארץ חיינו ועיר קדשינו ותפארתנו ת"ו[10], ומשא עבודת הקודש הרבה והרוממה, עם טרדת הצער הפרטי, [ראו (כרך ד', אגרת תתקצ)] אשר בודאי כבר קלטה אוזן כ"ת[11] ידידי, ה' יגדור פרצות כל בית ישראל, ויעודדנו ויחזקנו לעבודת קדשו למען עמו ונחלתו ושמו הגדול, נתעכב באיזה מדה מהלך סדור הסתדרותינו הקדושה, ונתעכבתי בתשובה למכתבו היקר שלא כמשפט ידידותינו וקשר דברינו למען "ירושלים", ואת כ"ת הסליחה, ואקוה כי יהא קשר דברינו תכוף וקבוע ומזורז ונושא פירות, ויהי'[12] לרוממות קרן עם ד' ותורתו וארץ חמדתנו.

והנני מביע בזה לכ"ת מעומקא דליבא את רב תודתי על ברכות ידידותו הנאמנות והברות, ועל כל פעליו בענין ההסתדרות אשר בודאי יוסיף אומץ להבא, ובעז רוח ובתקף מעשה, כראוי לו, יתגבר על כל המעצורים ויתחזק ביתר שאת לעשות חיל למען עמנו וערי אלהינו, [על פי שמואל ב י, יב: "חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלהינו"] וישמחנו בבשורת תוצאת פעולותיו והשפעותיו החשובות בזה. ונקוה להופעת אור ישע ד' בהנחה והצלה לכל אחינו פזורי הגולה יושבי ארצות מאפיליות, אשר תלך ותאיר ותגדל עם הגלות צמחי הישועה השלמה, והגדולה הכללית, במפלאות תמים דעים מלך עולמים ועמו, באור חדש אשר יאיר מציון ועליה, ובדברו מירושלים ובתוכה, לשיבת שבותו ולהקימו כימי קדם למכון עולמים, ולא ישמע עוד שוד ושבר, [על פי ישעיהו ס, יח] אך רנת פדוים ושמחת נגאלים ב"ב[13].

אמנם כ"ת ידידי בעצמו כמדומה אני, שאינו צריך זירוז הרבה, כי מזורז ועומד הוא לעבודת קדשינו ה"ירושלמית", בטהר לבבו ובעז הכרתו ברום חיובם וערכם של ענייננו, מאז תחילת דברנו מזה, ובפרט באופן הסכמתו והחלטתו הנמרצה להתיחד לעבוה"ק[14], אז בעת הבחרו באספת חברינו הרבנים והעסקנים הנכבדה, להיות בראש ועד הסתדרותינו הק'[15] אשר בלונדון, אך מפני העכובים השונים שנזדמנו בינתיים ובהיות דרושים עדיין הרבה חזוק וברור לערכה המיוחד הכללי של הסתדרותנו ותנועתנו הרוממה, לכן הנני בזה להוסיף ולהבליט לכת"ר[16] ולכל חברינו הרבנים והעסקנים, ולכל הרוצים באמת בקדושת עמנו בארץ חמדה, מה שמתברר ומתבלט פה במקום המעשים, ובעיקו"ת[17] ביותר, כי דוקא [הקדושה] הזאת של התעוררות תנועת הישראלית הפנימית למכון בית חייה, ע"י[18] ההסתדרות הכוללת את כל פלגות ישראל, ומרוכזת ומיוחדת לתחית הקודש של עם ד' וארצו, בזה יתכונן ויתקיים באמת יסוד תוה"ק[19] והיהדות הנאמנה באה"ק[20] ובסידור חיינו בה, ושפע יאיר על כל חיי החול של ישראל וארצו, ויביא בזה ערובת בטחון לכל המעמד המדיני שלנו, ושלום אמת בכל המפלגות והחלקים של עבודת עמנו וארצנו הק', ובזה יתבססו גם כל שאר העבודות השונות לחיזוק תוה"ק ולעבודת האומה באי"י[21], ויביאו את תועלתם הרצויה.

לכן אין די באר עד כמה החובה על כל הרוצה באמת בקידוש שם שמים, בקיום היהדות ותקנתם של ישראל, בפרט עם צפית הישועה והשיבה לארץ, באצבע אלוהים [על פי שמות ח, טו] המתראה לנו במאורעות עולם הגדולים והמופלאים שבזמננו זה, להתאזר עוז ולעבוד בלי הרף, להתעוררות תנועת תחית הקודש הגדולה ולהסתדרות שאיפת כל שאיפותיה המעשיות. ומובטחני במעכ"ת[22], שלא ירף ידו מלהחזיק את סדר עבודת הועד שלנו שם, בקביעות עבודה ובעוז רוח, בידיעה ברורה ונאמנה באמתת עבודת ד' וישראל עמו ובנין ארצו, המוטלת עלינו, בשלימות ובבהירות, בקדושה ובטהרה, אשר למרות העיכובים ומתינות העבודה בזמנים הראשונים, הלא תלך ותחדור גם בכל חוגי העם וגדוליו, ההכרה בחיוב גודל עבודת "ירושלים". ויחד עם כ'[23] ידידנו הרב המזכיר הנכבד שליט"א, ושאר חבירנו שליט"א, לא יחדלו מלעורר את החברים וכל שדרות הקהל הקדוש, ולקשרם להשפעת "ירושלים", ולחזק ולאמץ לנתיבות המפעל והמעשה, בעיר הבירה ובערי המדינה, ונועם ד' יהי עלינו ויכונן את מחשבותינו ומעשינו לטובה ולברכה העליונה, להקימה על ישראל וארץ קדשו ותורת חייו. ונודעה יד ה' על עמו [על פי ישעיהו סו, יד: "ונודעה יד ה' את עבדיו"] לעיני כל גויים ובשמו יתהללו.

הנני בזה ידי"ע[24] דוש"ת[25] באה"ר[26] מהר הקודש

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

.

1. ב"ה - ברוך השם
2. תר"פ - השנה תר"פ (1919/1920)
3. ידי"נ - ידיד נפשי
4. תו"י - תורה ויראה
5. מוה"ר - מורנו הרב רבי

6. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7. שוי"ר - שלום וישע רב
8. לכ"ת - לכבוד תורתו
9. וכא"ל - וכל אשר לו
10. ת"ו - תבנה ותכונן
11. כ"ת - כבוד תורתו
12. ויהי' - ויהיה
13. ב"ב - בני ביתו
14. לעבוה"ק - לעבודת הקודש
15. הק' - הקטן
16. לכת"ר - לכבוד תורתו
17. ובעיקו"ת - ובעיר קודשנו ותפארתנו
18. ע"י - על ידי
19. תוה"ק - תורתנו הקדושה
20. באה"ק - בארץ הקודש
21. בא"י - בארץ ישראל
22. במעכ"ת - במעלת כבוד תורתו
23. כ' - כבוד
24. ידי"ע - ידידו עוז
25. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
26. באה"ר - באהבה רבה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: (אייר תרפ"א) **נמען:** הרב צבי הירש פערבער, לונדון

צער על פטירת ר' י' ואיסט, ומכתב ניחומים מצורף למשפחה. העם 'מפוזר על החומה לעדרים שונים', ומלאכת הכינוס קשה במיוחד בהר הקודש, אבל רבים מחזקים את ידיהם. מצורפת קבלה של 'הסתדרות ירושלים' על 40 לירה.

עיקרי הדברים

- ניחומים.
- קושי האיחוד.
- 40 לירה להסתדרות.

נוסח האגרת עם ביאור

כ'[1]

ידי"נ[2] וחביבי הרב הגאון המפורסם איש חמודות רב פעלים אוצר תו"י[3] מו"ה[4] צבי הירש פעדבער [הרב צבי הירש פרבר; ראו (כרך ג', אגרת תתקע)] שליט"א[5],

האב"ד[6] דמערב עיר הבירה לונדון יצ"ו[7] יתן ד' עמו ויברך טעמו בכל טוב סלה יקרת מכתבו הגיעני, ונתבשמתי בשמחה לראות אור דבריו היקרים משיבי לב ונפש, אבל יחד עם זה נשבר לבבי, לבשורה לא טובה מפטירתו של האדם היקר והנכבד מר' י' ואיסט ז"ל[8] תנצב"ה[9], ודי יתי'[10] ישלם תנחומים למשפחתו היקרה, ויטיב נא מר חביבי להמציא את מכתב התנחומין למשפחה הרצוף בזה. ודי יגדור פרצות עמו ברחמיו ולא נוסיף לדאבה עוד. מאד חפצתי להאריך בדברים עם כבוד ידי"נ שליט"א, אבל רבו הטרדות עלי בפרט בעת כזאת עת בנות. ונצוצי ישועה וגאולה הנם מתגלים, והעם עם ד' מפוזר על החומה לעדרים שונים ואין איש מבין יפה שפת רעהו, אף שבכלל כל אחד ביחוד מהישרים בלבותם מתכוין לטובה.

אבל מלאכת הכינוס ואוסף הדעות לאגודה אחת קשה מאד, והכובד היותר אמיץ מתגלה פה בהר הקודש דוקא, במקום התחיה והעלות אור הישועה המקווה. בכ"ז[11] הננו מתחזקים, ורבים גדולים וטובים מחזקים את ידינו מכל מקומות פזורי ישראל, ותקותנו תעודדנו כי בעז"ה[12] חפץ ד' יצליח, והתאגדות הכללית של עם ד' תופיע, לעבוד בקודש בכל ערכי הקודש, בעניני הדת והיהדות להעלות אור קודש יראת ד' ואמונת אומן, בכל תכסיסי תקוניהם המוגדרים בגדרי ירושלים, עיר דשמה כשמא דמלכא, מקדש מלכנו ב"ה[13], ועכ"פ[14] יעלה לרצון והצלחה כל כוננות החול המחזקים את הקודש בכללות האומה, בחפץ בנין ושכלול ציבורי, ככל החזון אשר יאמר בשם ציון. ולזה יקוו כל יראי ד' באמת ותמים המצפים לתשועה שלמה. יקבל רצו"פ[15] הקבלה של הסתדרות ירושלים [ראו (כרך ג', אגרת תתע)] על הסך ארבעים לי"ש[16], ואשרי הזוכה והמזכה מר וכל מסעדוהי, ותחזקנה ידיו גם לימים

הבעל"ט[17], לחזק ידים רפות הפועלות בעד עם ד' תורתו ועירו ונחלתו, והי'[18] זה שלו'[19] כנה"י[20] ונפש ידי"ע[21] דוש"ת[22].

---

1. כ' - כבוד
2. ידי"נ - ידיד נפשי
3. תו"י - תורה ויראה
4. מו"ה - מורנו הרב
5. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
6. האב"ד - האב בית דין
7. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
8. ז"ל - זכרונו לברכה
9. תנצב"ה - תהא נשמתו צרורה בצרור החיים
10. ית' - יתברך
11. בכ"ז - בכל זאת
12. בעז"ה - בעזרת השם
13. ב"ה - ברוך השם
14. ועכ"פ - ועל כל פנים
15. רצו"פ - רצוף / רצופה (מצורף למכתב)
16. לי"ש - לירות שטרלינג
17. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
18. והי' - והיה
19. שלו' - שלום
20. כנה"י - כנפשו היקרה
21. ידי"ע - ידידו עוז
22. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו